

Mål – och budget 2018 - 2020

Moderaternas förslag

Förslag till budget för Bollebygds kommun 2018 – 2020 (M)

Bollebygds kommun är en kommun i stark tillväxt. Med en ökningstakt på 3,4 % år 2016 placerade vi oss på åttonde plats nationellt och på andra plats i Västra Götaland.

Att Bollebygd är en attraktiv kommun som kan erbjuda bra boendemiljöer och hög kvalitet i den kommunala servicen är naturligtvis mycket positivt. De stora påfrestningar som detta innebär för den kommunala ekonomin är dock betydande och kräver mycket medveten politisk planering. Varje kostnadsökning måste noga prövas mot befintligt ekonomiskt utrymme och vi måste känna trygghet i att organisationen har tillräckliga resurser att granska befintlig verksamhet och följsamheten mot givna ekonomiska ramar. Det är mot den bakgrunden vi presenterar förslaget till budget för år 2018-2020.

Redan i april 2011 lämnade vi moderater en motion till kommunfullmäktige där vi betonade vårt ansvar och uttryckte oro för de påfrestningar och de konsekvenser en alltför snabb tillväxt skulle kunna medföra för Bollebygd. Vi föreslog att KF skulle besluta om en detaljerad åtgärdsplan för kontrollerad tillväxt. Kommunfullmäktige biföll motionen i juni 2014.

Så långt är allt gott och väl, men den viktigaste frågan återstår: Vid vilken tillväxttakt kan vi säga att vi har en kontrollerad tillväxt?

Vi menar att den kunskap vi hittills hämtat från andra kommuner tyder på att en årlig ökningstakt i spannet mellan 1,2 – 1,5 % är ganska rimlig. Vissa kommuner visar upp en högre tillväxt, men en förutsättning för detta tycks vara att man då har tillgång till egen mark där man kan tillgodoräkna sig vinster från mark- eller tomtförsäljning för att därigenom finansiera investeringar i

exploateringsområden. Bollebygd har i jämförelse ganska litet markinnehav, även om det naturligtvis går att ändra på sikt genom markförvärv.

I det bostadsförsörjningsprogram som kommunfullmäktige antog så sent som den 27 april 2017 beskrivs konsekvenserna av kommunens vision om 12000 invånare 2025. En så kraftig befolkningsökning medför byggnation av ca 120 lägenheter/år och en årlig befolkningsökning på minst 3,15 %. Detta, i sin tur, medför ett närmast dramatiskt ökat behov av nya platser, inte bara inom förskola och skola utan också inom äldreomsorgen och övriga verksamheter.

Alla dessa investeringar kommer vi inte att klara utan stora upplåningar av kapital och kommunens låneskuld kommer att nå nivåer som vi inte sett tidigare. Konsekvensen av detta blir en försvagad finansiell ställning generellt och en mycket riskfylld exponering mot kommande räntehöjningar. Kostnaden för räntan belastar, som bekant, driftbudgeten och ska konkurrera med övriga kostnader.

Låneskulden kommer, vid utgången av 2019 och om inga begränsningar görs, att uppgå till drygt 400 milj. kronor och börjar raskt närma sig den nivå, där den i relation till kommunens omsättning, starkt hämmar kommunens handlingsfrihet.

Vårt budgetförslag är starkt präglad av ansvar för kommunens ekonomi och insikten om att vi måste dämpa tillväxttakten. Detta görs inte från ett år till ett annat, men inom den kommande treårsperioden måste den mycket oroande ökningen av bl.a. nettokostnaden, relativt våra samlade intäkter, minska och det gäller också behovet av ökad upplåning av kapital för investeringar.

Den senaste utvecklingen i frågan om en ny järnväg mellan Göteborg och Borås kommer också att påverka vår planering i högsta grad. Samtidigt som vi måste visa att vi har en bostadsproduktion som motiverar ett stationsläge i Bollebygd måste vi också planera för tillräckligt ekonomiskt utrymme den dagen vi kommer att avkrävas medinvesteringar som ett villkor för utbyggnaden.

Detta förutsätter att vi omedelbart påbörjar processen med att anpassa kommunens utvecklingstakt till en nivå där vi kan säga att vi har en kontrollerad tillväxt. På vårt initiativ kommer kommunens samtliga politiker vid en gemensam

samling den 14 juni att, förhoppningsvis, inleda arbetet med få mer kunskap om tillväxtens konsekvenser för ekonomin och vilka krav det ställer på återhållsamhet i kommande beslut.

Vi menar att budgetbeslutet den 8 juni därför måste bli mer övergripande än vad som varit vanligt tidigare år och att de ekonomiska diskussionerna under hösten präglas av insikt om det allvarliga läget och leder fram till beslut om en mer detaljerad flerårsbudget vid kommunfullmäktiges sammanträde den 26 oktober 2017. Vi noterar med tillfredsställelse att den politiska ledningen (S + Mp + V) har tagit till sig vårt resonemang och för en liknande diskussion om budgetprocessen under resterande del av 2017.

Vision, styrmodell och mål

Vision 2025

Bollebygds kommuns vision

Bollebygd – kommunen där vi bor bra och lever länge

Bollebygd med 12 000 invånare är en attraktiv kommun. I Bollebygd är människorna trygga, stolta, självständiga men också mycket måna om gemenskapen. Entreprenörsandan är ett signum för den trevliga kommunen. Snabba och miljövänliga förbindelser till Göteborg, Borås, Landvetter flygplats och Göteborgs Hamn gör Bollebygd till en plats nära världen.

Boende i Bollebygd ingår i en av Sveriges största arbetsmarknadsregioner. Det lilla samhället gör vardagen enkel. Med ett levande centrum, mångfald i boendeformer, böljande landskap och bra utbud av samhällsservice känns det härligt att bo i Bollebygd.

Styrmodell

Kommunens styrmodell beskriver ansvarsfördelning och roller avseende fastställande och uppföljning av mål, gemensamma begrepp, principer för mål, tidplan etc. Styrmodellen bidrar till att skapa helhetsperspektiv, samordning mellan nämnder samt ökad transparens i kommunens budget- och uppföljningsprocess. En ny styrmodell fastställdes i början på 2016.

Övergripande mål, nämndmål och nyckeltal

Kommunfullmäktige utövar styrning genom att besluta om kommunens vision, övergripande mål, övergripande strategier, strategiskt inriktningsdokument, nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning, nyckeltal, driftbudgetramar samt investeringsbudget för styrelse och nämnder. Beslut om nämndmål och nyckeltal gäller i ett år och utgör en del av kommunfullmäktiges budgetbeslut. För att begränsa antalet nämndmål kompletteras nämndmålen med ett antal nyckeltal.

Nedan redovisas av kommunfullmäktige angivna nämndmål 2018 kopplat till kommunens övergripande mål.

Ökat arbetsdeltagande

Kommunstyrelsen

- Kommunen ska senast 2018 vara bland de 50 kommuner som rankas högst i Svenskt näringslivs ranking av lokalt företagsklimat. I ranking 2017 ska kommunens placering i Svenskt näringsliv vara plats 100 eller bättre.
- Sjukfrånvaron ska minska (gäller samtliga nämnder)

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Antalet personer som idag står långt från arbetsmarknaden ska minska med 50 %

Samhällsbyggnadsnämnden

- Andel hushåll och företag med möjlighet till bredband med minst 100 Mbit/s ska uppgå till minst 90 procent vid utgången av år 2020
- Andelen nöjda kunder av de som varit i kontakt med kommunen i tekniska frågor ska uppgå till lägst 80 %.

Trygga och goda uppväxtvillkor

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan.
- Alla barn ska ha tillgång till en förskola där verksamheten är lärorik
- Alla elever i fritidshemmet ska ha tillgång till en verksamhet där deras utveckling och lärande stimuleras samt erbjuder dem en meningsfull fritid och rekreation.
- Kommunen ska tillse att det finns tillgång till familjehem, hem för vård och boende och stödboende i egen regi.

Samhällsbyggnadsnämnden

- Främja goda matvanor i verksamheterna förskola/ skola
- Andel ekologiska livsmedel, av totalt livsmedelsinköp i verksamheterna, ska fortsätta att öka och inte understiga 40 % vid utgången av 2020

Åldrande med livskvalitet

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Äldre ska kunna åldras med bibehållet oberoende

(Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna

åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till

god vård och omsorg)

Samhällsbyggnadsnämnden

- Fler av kommunens lokaler ska vara tillgänglighetsinventerade och inlagda i VGR:s tillgänglighetsdatabas

- Andel personer som ser fram emot måltiden (kundnöjdheten) mitt på dagen ska öka inom äldreomsorgen

Hållbar livsmiljö

Kommunstyrelsen

- Utveckla samarbetet med idrotts- och fritidsföreningar, byalag, pensionärsorganisationer och andra utvecklingsgrupper

Bildnings- och omsorgsnämnden

- Verksamheterna ska skapa en tillgänglig miljö utifrån var och ens egna möjligheter

Samhällsbyggnadsnämnden

- Giftfria inomhusmiljöer för barn och unga ska främjas

Nyckeltal

Tabell 1 Nämndernas nyckeltal 2018

Nämnd	Nyckeltal	Aktuellt värde	Datum för värde	Grön	Gul	Röd
KS	Befolkningsutveckling, %	3,7%	20161231	>2	1,3-1,9	< 1,2
KS	Arbetslöshet 16-64 år, %	1,7%	20161231	<3	3-4	>4

KS	Arbetslöshet 18-24 år, %	1,7%	20161231	<4	4-5	>5
KS	Nöjd-Region-Index	57	2016	>60	57-60	<57
KS	Nöjd-Medborgar-Index	46	2016	>53	50-53	<50
KS	Nöjd-Inflytande-Index	38	2016	>40	37-40	<37
KS	Hållbart medarbetarengagemang	77	2016	>80	65-79	<64
KS	Trygg och säker kommun (ranking)	10	2016	<25	25-100	>100
KS	Antal anmälda fall av skadegörelse per 1000 invånare	5,5	2015	<5	5-10	>10
SBN	Ut läckage vattenledningsnäten: - Olsfors - Töllsjö - Bollebvad	42 % 23 % 9 %	2016	<20	20-30	>30
SBN	Mängd insamlat hushållsavfall (kg/person). Källa: avfall web	464 kg	2015	<416	416-520	>520
SBN	Andel av kommunens tjänstefordon som är miljöklassade	6,8 % 7,1 %	201 2015	> 24 %	10-24 %	< 30 %

BON	Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år	18,0	2015	>17	14-16	<13
BON	Meritvärde i år 9, lägeskommun, genomsnitt 17 ämnen	233	2016	>225	219-224	<219
BON	Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	80	2016	>81 %	78-80	<77 %
BON	Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program, andel	4,1	2016	< 5,0	5,1–6,9	>6,0
BON	Utförd och dokumenterade smärtskattningar med validerat instrument sista levnadsveckan , andel i %.	76,9	2016	> 75%	42-74	< 41 %
BON	Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	13	2015	>25	16-24	< 15
BON	Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskolläraryxamen	48	2015	>75	41-74	<40
BON	Brukare med mer än 120 timmar/månad hemtjänst	3	2016	>1	1-2	< 3

Mål för god ekonomisk hushållning

Kommunallagen stadgar att varje kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges för verksamheten. Utöver detta ska finansiella mål anges. I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet ”god ekonomisk hushållning”:

”Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar.”

Genom att formulera tydliga mål har de förtroendevalda möjlighet att staka ut den politiska färdriktningen. För att kunna följa upp om verksamheten är effektiv eller ej krävs att det formuleras mål som är tydliga och mätbara. De mål som anges för verksamheten står i relation till de ekonomiska resurser som ställs till förfogande. Kommunfullmäktige beslutar i budget om övergripande mål för respektive styrelse och nämnds verksamhet vilka är i av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen följs upp i delårsrapport och årsredovisning.

En god finansiell ställning är viktigt för en kommun eftersom det ger en rimlig handlingsfrihet. Planperiodens resultat kombinerat med en hög investeringsnivå medför att Bollebygds finansiella ställning försvagas. I det längre perspektivet är dock målsättningen fortsatt att stärka kommunens finansiella ställning.

Kommunstyrelsen

- Det ekonomiska resultatet ska över tid motsvara 4 procent av intäkterna för skatter och generella statsbidrag.
- Över tid ska minst 40 % av kommunens investeringar finansieras med egna medel
-

Bildnings- och omsorgsnämnden

- All verksamhet skall så långt som möjligt bedrivas inom kommunen. Alla extra kostnader som uppstår för kommunen på grund av att man tvingas till köp av boenden utanför kommunen ska fortlöpande redovisas i budgetuppföljningar.

Hemmaplanslösningar skall eftersträvas. Alla kommuninvånare skall i möjligaste mån erbjudas verksamhet i hemkommunen. Bollebygds kommun skall vara en kommun för alla. En stor svårighet är att det är en avsaknad av boende för två av våra verksamheter funktionsnedsättning samt ensamkommande barn. Det innebär att kommunen har ett exkluderande och icke tillgängligt arbete. Det innebär mycket stora kostnader för kommunen att nödgas köpa platser av privata aktörer. Exempelvis har Bollebygds kommun tagit emot ca 60 ensamkommande barn, 10 av dem bor i kommunen i HVB-hem eller familjehem. Bollebygd köper ca 50 platser på annan ort. När det gäller funktionsnedsättning tvingas kommunen, att i dagsläget, köpa två boendeplatser till en kostnad av ca 4 miljoner kronor per år. En hemmaplanslösning för de kommuninvånarna skulle uppskattningsvis åtminstone kunna halvera kostnaden.

Under hela mandatperioden har bristen på lokaler varit en ständigt återkommande fråga inom Bildnings- och omsorgsnämnden. Den politiska ledningen (S + Mp + V) har hittills inte klarat av att presentera en

sammanhållen strategi för att arbeta med lokalproblemet och vi kan bara konstatera att den frustration och misströstan som BON själva ger uttryck för i sitt budgetunderlag fortsätter att vara rådande.

I förordet till budgeten ställer den politiska ledningen följande fråga:
”Hur ordnar vi lokaler till en alltmer växande verksamhet?”

Tydligare än så kan inte ett politiskt misslyckande beskrivas. Frågan visar att man inte ens under det sista budgetåret under mandatperioden har några som helst egna förslag till genomtänkt strategi för att möta, vare sig det akuta eller det mer långsiktiga, lokalbehovet.

De ekonomiska konsekvenserna har tydligt beskrivits av Bildnings- och omsorgsnämnden och utgör en betydande del av nämndens kostnader och därmed också en ekonomisk risk för kommunen som helhet.

Utredningsuppdrag

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utvärdera den nya kommunala organisationen för att se om önskade ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter uppnåtts. Eventuella förslag till justeringar ska föreslås i så god tid att de är möjliga att genomföra innan nästa mandatperiod.

Ekonomi

Intäkter under planperioden 2018-2020

2.1.2 Skatter och statsbidrag 2018-2020

En avgörande faktor för intäkternas storlek är antalet invånare i kommunen. Antalet invånare beräknas i detta dokument uppgå till 9 240 den 1:e november 2017, vilket motsvarar en ökning med 152 invånare jämfört med 1:e november 2016. Prognostiserade intäkter har tagits fram med hjälp av Sveriges kommuner och landstings (SKL) beräkningsmodell för skatter och statsbidrag. Som grund för budget används SKL:s intäktsprognos från 2017-04-27. Den skattesats som ligger till grund för beräkningen är 21:59.

Tabell 2: Skatter och generella statsbidrag 2018-2020 (tkr)

År	2018	2019	2020
Invånare, 1 nov föregående år			
Utveckling skatteunderlag %	4,0 %	3,5 %	3,6%
Förvärvsinkomster, skattekronor	2 038 000	2 105 000	2 181 300
Skattesats	21,59	21,59	21,59
Skatteintäkt, tkr	440 087	455 500	471 900
Inkomstutjämning	65 600	67 900	70 300
Regleringsbidrag, tkr	-1 689	-2 500	-3 480
Kostnadsutjämning, tkr	-644	-650	-657
LSS-utjämning tkr	-4 949	-4 999	-5 049
Kalkyl Kommunal fastighetsavgift	18 295	18 295	18 295
Summa skatter och statsbidrag, tkr	516 700	533 500	551 300

De olika delarna i det kommunala utjämningsystemet består av nedanstående delar. Syftet med utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner i landet att kunna tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende av kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden.

Inkomstutjämning utjämnar skillnader i skatteinkomster mellan kommuner och mellan landsting. Från 2005 är det staten som genom ett bidrag betalar huvuddelen av inkomstutjämnningen. Samtidigt avskaffades det generella statsbidrag som tidigare utgick till kommuner och landsting. Systemet utgår från det genomsnittliga skatteunderlaget per invånare i landet (medelskattekraften). Underlaget för kommuners inkomstutjämning beräknas som skatteutjämningsunderlaget minus kommunens eget skatteunderlag. Kommuner för vilka skatteutjämningsunderlaget är större än det egna skatteunderlaget får ett bidrag och vice versa.

Regleringsbidrag: statens finansiering av inkomstutjämnningen styrs av utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget. Eftersom staten inte vet på förhand vad kostnaden för inkomstutjämnningen blir ingår i utjämnningssystemet en regleringspost i form av regleringsbidrag/regleringsavgift. Denna post används för den ekonomiska regleringen av den kommunala finansieringsprincipen samt för att reglera effekterna av andra åtgärder som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Om summan av samtliga bidrag minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp som staten beslutat tillföra får kommuner eller landsting ett regleringsbidrag på kvarvarande belopp och vice versa.

Kostnadsutjämnningen syftar till att utjämna strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan enskilda kommuner respektive landsting. Utjämnningen ska ske för skillnader i behov av kommunal service och för förutsättningarna att producera denna service, det vill säga sådana skillnader som inte kommuner och landsting inte själva kan råda över. Utjämnningen ska däremot inte ske för kostnadsskillnader som beror på skillnader i vald servicenivå, kvalitet, avgiftssänkning och effektivitet.

Driftbudgetramar 2018

Aktuell budget

Budgetmodellen har sin start i den aktuella budgetramen som är beslutad för respektive nämnd föregående år i kommunfullmäktige i juni (alternativt november).

Effekt fattade beslut

Här redovisas konsekvensen av beslut som är fattade efter det att föregående års budgetram beslutades i kommunfullmäktige i juni (alternativt november). Beloppet under bildnings- och omsorgsnämnden avser ökad ram för kapitalkostnader för konstgräsplan Olsfors, Stationshuset samt hyreskostnader för de byggnader som inte avvecklades enligt plan med anledning av ombyggnationen av Bollebygds skolan. Sänkt intern ränta innebär lägre kostnader för samtliga nämnder vilket justerats.

I och med valåret 2018 tillförs valnämnden medel för detta.

Förväntade ökade kostnader avseende pensioner redovisas under finansiering.

Befolkningsförändringar

Bildnings- och omsorgsnämnden kompenseras för ökade volymer inom verksamheterna förskola, förskoleklass, fritidshem samt äldreomsorg.

För att beräkna ramförändringens storlek används en modifierad enhetskostnad för respektive verksamhet.

Enhetskostnaderna korrigeras avseende så kallade overheadkostnader och i vissa fall även lokalkostnader. Tanken är att en ökning eller minskning av verksamhetens volym inte automatiskt för med sig ökade eller minskade kostnader för administration, ledning och lokaler. Detta medför att eventuella förändringar i lokalbehov till följd av volymförändringar hanteras särskilt. I nedanstående tabell framgår vilka prestationer som är till grund för bildnings- och omsorgsnämndens budgetram 2018.

Tabell 4: Aktuella prestationer i budgetramar 2018

Prestationer	2017	Förändring	2018
Förskola	520	51	571
Fritidshem	475	91	566
Förskoleklass	131	6	137
Grundskola inkl särskola	1 100	61	1 161
Gymnasieskola inkl gymnasiesär	296	42	338
Hemtjänst	124	8	132
Särskilt boende	77	3	80

Bildnings- och omsorgsnämnden:

Nämnden kompenseras för utökat uppdrag pga. beräknade befolkningsförändringar

med 20,7 mnkr. Dock vill vi avvakta en mer genomarbetad prognos innan vi slutgiltigt fastställer nivån i samband med oktober månads revidering av budgeten och lägger därför ut 75 % av uppskrivningen i detta budgetförslag. Det innebär + 15,5 mnkr.

Till detta ska läggas + 500 tkr för satsning på Krafthuset (enl. beskrivning nedan) och

2 mnkr för övrig expansion enligt framställt äskande.

Nämnden kompenseras också för ökade hyreskostnader med 1,5 mnkr medan den sänkta interräntan minskar nämndens kostnader med 0,9 mnkr.

Samhällsbyggnadsnämnden:

Nämndens ram ökas med 2,250 mnkr enligt framställt äskande. Sänkt internränta innebär en minskad kostnad för nämnden på 350 tkr.

Kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsens ram ökas med 800 tkr. I ramen ingår medel till en tjänst på ekonomiavdelningen som beskrivs nedan. Avdrag görs för minskad internränta med 150 tkr.

Kommentar till kommunstyrelsens budgetram:

Den kraftigt stigande kostnadsutvecklingen är ohållbar på sikt och åtgärder måste omedelbart vidtas för en större respekt för och följsamhet mot giva ramar. Den stora ökningen av antalet anställda utgör en betydande del av de

ökade kostnaderna. Nyanställningar måste naturligtvis vara finansierade innan de genomförs och rutiner måste införas så att detta verkligen är fallet. Vi förutsätter att förvaltningen genom en tydligare anställningsprövning kan hantera detta innan vi står inför mer drastiska åtgärder.

Vi är medvetna om att en växande kommun också kräver mer administrativa insatser. Vi upplever idag en alltför stor osäkerhet kring ekonomiska uppföljningar och budgetunderlag, framför allt från Bildnings- och omsorgsnämnden, och som en konsekvens av detta är vi övertygade om att nämnden, med sin dominerande del av kommunens verksamhet, behöver förstärkt administrativt stöd.

Kostnaden för en sådan tjänst beräknar vi till 600 tkr och medel till detta ryms inom kommunstyrelsens utökade budgetram.

Kommentar till Bildnings- och omsorgsnämndens budgetram:

I det moderata handlingsprogrammet för mandatperioden skriver vi följande: "Vi vill ge Krafthuset möjligheter att utveckla sin framgångsrika verksamhet"

Krafthuset spelar en betydande roll i arbetet med förebyggande sociala insatser för kommunens ungdomar. Genom sin organisatoriska placering inom individ- och familjeomsorgen och nära koppling till skolan kan insatser för de ungdomar, och ibland även familjer, som behöver stöd och hjälp samordnas på ett tidigt stadium, ofta med ett mycket positivt resultat.

Vårt sätt att organisera verksamheten är ganska unikt och har genom åren väckt intresse från andra kommuner i landet, från Umeå i norr till Malmö i söder. Verksamheten har varit, och är fortfarande, mycket framgångsrik men vi vet att den måste ständigt förklaras och försvaras. Det finns ibland en politisk okunskap om Krafthusets historia och verksamhet, men också traditionellt motstånd mellan olika yrkesgrupper som försvårar samordnade insatser. Detta är inte acceptabelt!!

I en växande kommun ökar också belastningen på Krafthuset och personalens möjligheter att utföra sitt uppdrag. Vi vill därför ge Krafthuset utökade resurser att kunna möta ett ökande antal besökare genom att ge resurser till förstärkning av personalbudgeten. Ekonomiska medel för detta medför en utökning av BON:s budgetram med + 500 tkr

Indexering

Indexering innebär att förväntade kostnads- och intäktsökningar hanteras genom att nämndernas ramar indexeras. Det finns möjlighet till differentierade index beroende på olika förutsättningar för olika intäkt- och kostnadsslag. Det är därför av stor vikt att förvaltningar meddelar inför budgetarbetet om det förväntas skilda indexeringar jämfört med den generella indexeringen som är motsvarande 2 procent för varor och tjänster. Det sker inte någon indexering av lönekostnader i denna del i modellen (se nedan lönerörelse).

Föreningsbidrag

Bollebygds ridklubb har inkommit med en ansökan avseende byggande av stall samt byggnad för personal och uppehållsutrymmen. Totalt är investeringen på 3,5 mnkr där kommunens bidrag är 1,4 mnkr fördelat på tre år, 2017-2019. I denna budget anslås 492 tkr för 2018.

Övriga inkomna ansökningar kommer vi att ta ställning till inför revidering av budgeten i oktober.

Förändringsuppdrag

Detta innebär att verksamheterna kan utsättas för rationaliseringstryck. Förändringskravet kan vara ett generellt förändringskrav och därmed påverka verksamheterna i lika omfattning. Det kan också vara differentierat och

därmed påverka verksamheter i olika grad. 2018 är förändringsuppdraget 0,6 % generellt.

Tabell 5: Förändringsuppdrag per nämnd 2018

	KS	BON	SBN
Generellt förändringsuppdrag	-440	-2 200	-260

Ofördelad budget

Här reserveras medel som främst är avsedda för att kompensera för oförutsedda kostnader, dock inte volymökningar. Rutinen för att erhålla medel ur denna ofördelade budget är att framställan ska till kommunstyrelsen i god tid före bokslut så att beslut hinner tas innan bokslut behandlas i respektive nämnd. För år 2018 finns medel avsatta för ofördelad budget med 2,0 mnkr.

Lönerörelse

Här reserveras medel kommuncentralt för den kommande lönerörelsen. Det innebär ökade möjligheter för kommungemensamma omfördelningar och ett effektivare sätt att säkra att index för löner inte används för annan verksamhet än vad som avsetts. Utgångspunkten är att kommunstyrelsens arbetsutskott fördelar utrymmet och även bedömer vilken nivå av det avsatta utrymme som behövs användas innevarande budgetår för att åstadkomma önskvärda satsningar. I budget 2018 uppgår indexeringen för löner till 3 procent totalt för kommunen, motsvarande 7,4 mnkr. Denna indexering innebär ett utrymme varierande lönenivåer beroende på prioriteringar av olika yrkesgrupper.

Räntenetto

Här budgeteras kostnader för räntenetto som uppstår med anledning av bland annat lånefinansiering.

Skattesats:

Vi föreslår oförändrad skattesats, dvs. 21,59 %

Vårt budgetförslag resulterar i ett resultat på 18,1 mnkr eller 3,5 %, vilket ger goda förutsättningar för oss att nå det ekonomiska målet om 4 % resultat över tid.

Vårt förslag till investeringsbudget innebär att vi också når det ekonomiska målet om 40 % egenfinansiering av investeringar

Tabell 6: Driftbudgetramar enligt budgetmodell 2018 (tkr)

	Aktuell	Eff fattade	Justeringar	Befolkn	S:a exkl	Index	S:a inkl	Pol	S:a exkl	Förändr	Summa
Budgetram	budg 17	beslut		förändr	index		index	priori.	faktor	uppdrag	
Bildnings- och omsorgsn	-364 766	-1 500	900	--17 500	-382 866	-2 200	-385 066	-500	-385 566	2 200	-383 366
Samhällsbyggnadsn	-32 220		350	-2 250	-34 120	-150	-34 270		-34 270	260	-34 010
Kommunstyrelsen	-55 590		150	-800	-56 240	-600	-56 840		-56 840	440	-56 400
Jävsnämnd	-70				-70		-70		-70		-70
Kommunfullmäktige	-1 363				-1 363	-27	-1 390		-1 390		-1 390
Revisionen	-809				-809	-16	-825		-825		-825
Valnämnd	-47		-123		-170		-170		-170		-170
Överförmyndare	-750				-750	-15	-765		-765		-765
Finansförvaltningen		-1 000			-1 000		-1 000		-1 000		-1 000
Summa	-455 615	--1 283	-1 277	-20 550	-483 888	-3 008	-486 896		-486 896	2 900	-477 996

Ofördelad budget	-2 000
Lönerörelse 2017	-7 200
Lönerörelse 2018	-7 400
Anläggningsbidrag	-492
Räntenetto	-3 500
Summa	-498 588
Skatter & Statsbidrag	516 700

Resultat	18 112
Resultat i %	3,5

Driftbudgetramar 2018-2020

Tabell 7: Driftbudgetramar 2018-2020 (tkr)

Nämnd	2018	2019	2020
Kommunfullmäktige	-1 390	-1 400	-1 410
Revisionen	-825	-835	-845
Valnämnd	-170	-150	-50
Överförmyndare	-765	-780	-795
Kommunstyrelse	-56 400	-57 000	-57 600
Bildnings- och omsorgsnämnd	-383 366	-391 000	-399 000
Samhällsbyggnadsnämnd	-34 010	-34 400	-34 800
Jävsnämnd	-70	-70	-70
Summa nämnder	-477 996	-485 635	-494 570
Ofördelad budget	-2 000	-2 000	-2 000
Lönerörelse	-14 600	-22 600	-30 800
Anläggningsbidrag	-492	-480	
Finansförvaltningen	-1 000	-1 800	-2 600
Räntenetto	-3 500	-4 500	-5 500
Summa centralt	-21 592	-31 380	-40 900
Summa verksamhetens nettokostnader	-498 588	-517 465	-535 470
Skatter & Statsbidrag	516 700	533 500	551 300
Budgeterat resultat	18 112	16 035	17 830

2.4 Resultaträkning 2018-2020

Tabell 8: Resultaträkning 2018-2020

Belopp i tkr	Budget 2018	Prognos 2019	Prognos 2020
Verksamhetens intäkter	85 000	87 500	90 000
Verksamhetens kostnader	-559 088	-577 165	-592 370
Avskrivningar	-20 000	-21 500	-23 000
Jämförelsestörande poster	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-494 088	-511 165	-525 370
Skatteintäkter	440 100	455 500	471 900
Generella statsbidrag och utjämning	76 600	78 000	79 400
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-4 500	-6 300	-8 100
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	18 112	16 035	9 530
Extraordinära poster	0	0	0
Årets resultat	18 112	16 035	17 830

Balans- och finansieringsbudget 2018-2020

Tabell 9: Balansbudget 2018-2020 (tkr)

Belopp i mkr	Budget	Prognos	Prognos
TILLGÅNGAR	2018	2019	2020
Anläggningstillgångar	513 610	669 071	734 750
Omsättningstillgångar	155 502	152 776	144 627
SUMMA TILLGÅNGAR	669 112	821 847	879 377
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Eget kapital vid årets början	255 000	273 112	289 147
Ändrad redovisningsprincip	0	0	0
Årets resultat	18 112	16 035	17 830
Summa eget kapital	273 112	289 147	306 977
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	28 000	30 000	32 000
Summa avsättningar	28 000	30 000	32 000
Skulder			
Långfristiga skulder	288 000	433 000	483 000
Kortfristiga skulder	80 000	80 000	80 000
Summa skulder	368 000	513 000	563 000
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	669 112	821 847	879 377

Tabell 10: Finansieringsbudget 2018-2020 (tkr)

	Budget 2018	Prognos 2019	Prognos 2020
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	18 112	16 035	17 830
Justering för av - och nedskrivningar	20 000	21 500	23 000
Justering för gjorda avsättningar	0	0	0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	0	0	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	38 112	37 535	40 830
Förändring av rörelsekapital			
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	0	0	0
Förändring av rörelsekapital			
Kassaflöden från den löpande verksamheten	38 112	37 535	40 830
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella tillgångar	-64 480	-176 150	-85 250
Försäljning av materiella tillgångar	0	0	0
Investering i finansiella tillgångar	-0	-0	-0
Försäljning av finansiella tillgångar	0	0	0
Kassaflöden från investeringsverksamheten	-64 480	-176 150	-85 250
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Förändring långfristiga skulder	26 000	145 000	50 000
Ökning av långfristiga fordringar	0	0	0
Kassaflöden från finansieringsverksamheten	26 000	145 000	50 000
Årets kassaflöde	- 368	-465	-2 720
Likvida medel vid årets början	40 000	39 632	37 717
Likvida medel vid årets slut	39 632	37 717	34 997

Investeringsbudget 2018, plan 2019-2020

Kommunen är sedan ett par år tillbaka i en period av stora investeringar. Dessa har bland annat utgjorts av byggnation ny skola, exploateringar och . Investeringarnas sammanlagda storlek medför att kommunens finansiella ställning försvagas.

Ett av kommunstyrelsens mål för god ekonomisk hushållning är att **minst** 40 % av kommunens investeringar över tid ska finansieras med egna medel. Den

politiska ledningens budgetförslag slutar i ett resultat på ca 10 mkr (2 %) och tillsammans med avskrivningar på ca 20 mkr ger det ett investeringsutrymme på ca 30 mkr. Om det ska utgöra 40 % av investeringsvolymen 2018 är taket ca 75 mkr.

Trots detta föreslår den politiska ledningen i sitt budgetförslag investeringar för 132 480 mkr. enbart under 2018 - med andra ord nära 60 mkr. mer än vad som är förenligt med våra egna mål för en ansvarig ekonomisk politik.

Detta är definitivt inte långsiktigt hållbart. Vi har därför, i vårt budgetförslag, försökt anpassa föreslagna investeringar 2018 till det ekonomiska utrymme vi har och en bedömning av sannolikheten för genomförandet av olika investeringar i tiden. Hur det ser ut från 2019 och framåt beror naturligtvis på i vilken grad vi förmår dämpa kommunens tillväxttakt och därmed också behovet av investeringar.

Vårt förslag innebär en investeringsram år 2018 på 64.480 mkr. I revideringen av budgeten i oktober ämnar vi återkomma med en anpassning av investeringsbudgeten även för 2019 och 2020 där ambitionen är att, så långt möjligt, begränsa kommunens behov av ökad upplåning.

Tabell 11 Utveckling av låneskuld 2018-2020 (tkr)

	Ingående låneskuld	2018	2019	2020
Upptagande av nya lån		26 000		
Total låneskuld tkr	208 000	234 000		

Investeringar och exploateringar för kommande år är budgeterat och planerat enligt nedanstående tabell.

Tabell 12: Investeringsram 2018-2020 (tkr)

Investeringsram tkr	2018	2019	2020
Exploatering			
Kommunstyrelsen			
Bildnings- och omsorgsnämnden			
Samhällsbyggnadsnämnden, skattefinansierad vht			
Samhällsbyggnadsnämnden, avgiftsfinansierad vht			
Summa tkr	64 480		

Av bilaga 1 framgår hur investeringsramen för respektive år fördelas på investeringsobjekt för perioden 2018-2020.

Bilaga 1

Investeringsbudget (inklusive exploateringar) 2018 samt plan för 2019-2020

Objekt	2018	2019	2020	totalt
<u>Park, fritid</u>				
Tingshusparken	2 500			2 800
<u>Gata</u>				
Kommunala gång & cykelvägar	1 500			1 500
<u>Fastighet</u>				
Ny skola, förskola, idrottshall	2 000	90 000	50 000	195 000
Anskaffning, anpassning kontor	150	150	150	450
Strategiska mark- och fastighetsförvärv	15 000	15 000	15 000	45 000
Tillgänglighetsanpassningar, fastighet	1 200			
<u>Kommunkansli</u>				
IT	1 500	2 000	1 500	5 000
Reinvesteringar	600	600	600	
<u>Bildnings- och omsorgsnämnden</u>				
Årligt anslag reinvesteringar	1 300	1 300	1 300	
Inventarier HVB-boende	200			
Inventarier LSS-boende	200			
Inventarier förskoleavdelning	100	100		
Inventarier klassrum	50	50		
<u>Samhällsbyggnadsnämnden</u>				
Fiber			1 500	
Årligt anslag reinvesteringar	1 200	1 200	1 200	
System- och uppgraderingskomplettering	300			
Delsumma skattefinansierad verksamhet	27 800	106 900	64 750	
<u>Renhållning</u>				
Åtgärder på Råssa ÅVC	1 430			8 900
<u>Va</u>				
Reservvattenförsörjning Bollebygd	7 500	7 500		15 000
Ny vattentäkt och verk Töllsjö	500	4 000		5 000
Övervakningssystem VA-verken	500	500		1 000
Reinvesteringar VA-nät	4 000	4 000	4 000	
Delsumma intäktsfinansierad verksamhet	13 930	15 500	4 000	

<u>Exploateringar</u>				
Exploatering Prästgården	5 000	5 000		10 000
Exploatering Prästgårdsgärdet/ Fjällastorp		10 000		10 000
Exploatering Bergadalen etapp 2, VA	3 000	3 000		6 000
Exploatering Bergadalen etapp 2, Gata	5 000	4 000		9 000
Exploatering Getabrohult/ Grönkullen	5 000	15 000		5 000
Malmgården GC-väg	250	250		250
Malmgården, Gästgivarvägen	3 000			3 000
Järnvägsutredning, resecentrum	500	500	500	1 500
Exploatering ny stadsdel				
Diverse plantkostnader	1 000	1 000	1 000	3 000
Summa exploateringar	22 750	53 750	16 550	
Totalsumma	64 480			

Ny redovisningsmodell

Tidigare redovisades tomtförsäljningar som en intäkt inom respektive exploatering. I praktiken innebar detta att kostnader för en exploatering och intäkten redovisades i en gemensam post, t ex kostnader 10,0 mnkr intäkter 9,0 mnkr där mellanskillnaden redovisades som en tillgång i balansräkningen. Detta ansåg RKR (Rådet för kommunal redovisning) stred mot god redovisningssed eftersom betydande tillgångar i form av gator, vägar, park osv inte redovisades utan var "bortkvittat" mot intäkter. Från och med försäljning av Tyftet 2 och framåt avser Bollebygd följa rådet från RKR avseende exploateringsredovisning där intäkterna redovisas direkt över resultatet. Detta kommer innebära att resultatet för enstaka år kommer variera beroende på vilken omfattning försäljning av tomter har skett.

Avseende VA redovisas den enligt praxis, VA-åtgärder bokförs som en tillgång och skrivs av på 30-60 år, anslutningsavgifter periodiseras där 10 % intäktsbokförs år 1, resterande del fördelas på ytterligare 49 år. Syftet med denna redovisning är att få en så jämn fördelning mellan kostnader och intäkter som möjligt.